

Jabłoń, 02 października 2025 r.

MEDIACJA W POSTĘPOWANIU ADMINISTRACYJNYM

Mediacja w postępowaniu administracyjnym stanowi stosunkowo nowe rozwiązanie w polskim porządku prawnym, wprowadzone nowelizacją Kodeksu postępowania administracyjnego z 2017 r. (ustawa z 7 kwietnia 2017 r., Dz.U. z 2017 r. poz. 935). Jej celem jest ugodowe zakończenie sporu administracyjnego oraz zwiększenie partycypacji stron w procesie decyzyjnym administracji publicznej. Mediacja wpisuje się w szerszy trend tzw. administracji dialogu, w której organ nie jest już wyłącznie władczym rozstrzygającym, lecz także uczestnikiem procesu poszukującego rozwiązań akceptowalnych społecznie i prawnie.

Podstawę prawną mediacji stanowią przepisy Działu II, Rozdziału 5a Kodeksu postępowania administracyjnego – art. 96a–96n k.p.a. Zgodnie z art. 96a § 1 k.p.a. „W toku postępowania administracyjnego może być przeprowadzona mediacja, jeżeli może ona przyczynić się do wyjaśnienia stanu faktycznego lub do rozstrzygnięcia sprawy w sposób uwzględniający interesy stron, w granicach obowiązującego prawa.”

Mediacja ma charakter dobrowolny, bezstronny i pozasądowy. Jej celem jest nie tyle rozstrzygnięcie sporu przez organ, co wypracowanie porozumienia między stronami postępowania lub między stroną a organem administracji.

W odróżnieniu od mediacji cywilnej, mediacja administracyjna odbywa się wewnątrz postępowania administracyjnego, a jej wynik może mieć wpływ na treść wydanej decyzji lub doprowadzić do zawarcia ugody administracyjnej.

Mediacja może zostać przeprowadzona, gdy:

- sprawa jest w toku postępowania administracyjnego (a nie sądowno-administracyjnego),
- istnieje możliwość uwzględnienia interesów stron w granicach obowiązującego prawa,
- nie zachodzi potrzeba natychmiastowego rozstrzygnięcia,
- strony lub organ wyrażą zgodę na mediację.

Nie jest dopuszczalne przeprowadzenie mediacji w sprawach, w których organ musi działać z urzędu i w sposób w pełni związany przepisami prawa, bez możliwości kompromisu (np. w

sprawach nakazowych, sankcyjnych czy podatkowych w zakresie określenia zobowiązania z mocy ustawy).

Zgodnie z art. 96b § 1 k.p.a., mediacja może być wszczęta z inicjatywy organu administracji, na wniosek strony, za zgodą stron, po przedstawieniu przez organ propozycji mediacji.

Organ administracji zawiadamia strony o możliwości przeprowadzenia mediacji, wyznaczając termin na wyrażenie zgody. Brak odpowiedzi w terminie uznaje się za odmowę udziału.

Mediację prowadzi bezstronny mediator, wpisany na listę mediatorów (prowadzonej np. przez sądy administracyjne lub organizacje społeczne). Może nim być osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych, gwarantująca bezstronność i posiadająca wiedzę z zakresu prawa administracyjnego.

W mediacji mogą uczestniczyć strony postępowania (np. inwestor i właściciele nieruchomości sąsiednich), organ administracji prowadzący postępowanie (w zakresie dopuszczonym przez prawo).

Mediator zapoznaje się ze stanowiskami stron, ułatwia komunikację i poszukiwanie kompromisu. Mediacja jest niejawna, a jej przebieg nie podlega protokołowaniu przez organ. Strony mogą wypracować wspólne stanowisko, które zostaje utrwalone w protokole z mediacji (art. 96i k.p.a.).

Mediacja kończy się zawarciem ugody administracyjnej (art. 96k § 1 k.p.a.), która po zatwierdzeniu przez organ wywołuje skutki prawne decyzji administracyjnej, porozumieniem co do treści przyszłej decyzji, które organ może następnie uwzględnić w rozstrzygnięciu, bezskutecznym upływem czasu wyznaczonego na mediację, brakiem porozumienia między stronami.

W przypadku zawarcia ugody, organ bada jej zgodność z prawem, interesem publicznym i słusznym interesem stron, a następnie wydaje postanowienie o jej zatwierdzeniu lub odmowie zatwierdzenia (art. 96l k.p.a.).

Mediacja administracyjna ma duży potencjał praktyczny, zwłaszcza w sprawach dotyczących planowania przestrzennego, ochrony środowiska, prawa budowlanego, inwestycji infrastrukturalnych, sporów sąsiedzkich dotyczących decyzji administracyjnych. Pozwala ona

na ograniczenie konfliktów społecznych, przyspieszenie postępowania i zwiększenie zaufania obywateli do administracji publicznej.

Jednocześnie praktyka pokazuje, że mediacja ta wciąż jest stosunkowo rzadko wykorzystywana – głównie z powodu braku świadomości stron oraz niechęci organów do odejścia od tradycyjnego modelu władczego działania.

Podsumowując, mediacja w postępowaniu administracyjnym stanowi istotny krok w kierunku humanizacji procedury administracyjnej i wzmocnienia dialogu między administracją a obywatelem. Choć jej praktyczne zastosowanie jest ograniczone, stanowi ważne narzędzie budowania zaufania obywateli do państwa, realizując zasadę polubownego załatwiania spraw (art. 13 k.p.a.) oraz zasadę proporcjonalności i współdziałania (art. 8 § 1 k.p.a.). W miarę upowszechniania się kultury mediacyjnej w administracji, można oczekiwać, że mediacja stanie się nie tylko alternatywą dla tradycyjnego postępowania, lecz także jego naturalnym uzupełnieniem — służącym efektywnej, partnerskiej administracji publicznej.

Opracowała radca prawny

Magdalena Szychta